

Justis- og beredskapsdepartementet

Oslo, den 22. august 2025

Høringssvar - forslag til endringer i utlendingsloven § 107 og forslag til ny utlendingsinternatforskrift

Vi viser til høringsbrev av den 31. mars 2025, og ønsker med dette å inngi vårt høringssvar.

Redd Barna arbeider nasjonalt og internasjonalt for oppfyllelse av barns rettigheter slik de er nedfelt i FNs barnekonvensjon. Redd Barnas Norgesprogram arbeider for styrking av barns rettigheter og overvåker og bekjemper brudd på barnerettighetene i Norge med særlig fokus på barn i sårbare livssituasjoner. Når det gjelder spørsmålene denne høringen reiser, så gjelder flere av disse barn som er i en sårbar situasjon.

Innledende bemerkninger

Redd Barna mener at forslaget har et mangelfullt barneperspektiv. Det er særlig bekymringsfullt at det ikke er innhentet erfaringer fra barn. Det finnes flere relevante rapporter som handler om hvordan barn opplever internering, blant annet rapporten "Jeg har ikke gjort noe galt," publisert av NOAS og Redd Barna i 2017.¹

Videre inneholder høringsnotatet flere forslag som angår alle internerte utlendinger, inkludert barn, uten at det er drøftet hvilke særskilte konsekvenser endringene vil kunne ha for barn. Redd Barna mener disse forslagene burde ha vært utredet i et barnerettighetsperspektiv og i lys av hvilke konsekvenser forslagene kan få for barn.

I dette høringssvaret vil vi fremheve følgende:

- Internering av barn i forbindelse med utlendingskontroll må forbys.
- Det bør presiseres at tilrettelagte enheter for barnefamilier og enslige mindreårige skal være adskilt fra andre voksne. Det bør ikke kunne gjøres unntak fra kravet om tilrettelagte enheter.
- Det bør ikke være adgang til rutinemessig innlåsing av barnefamilier og enslige mindreårige.
- Det bør være et absolutt forbud mot bruk av tvangsmidler som sikkerhetscelle overfor barn i utlendingsloven.

¹ NOAS og Redd Barna (2017) "Jeg har ikke gjort noe galt – barn og foreldres opplevelse av tvangsretur"

Besøksadresse:

Redd Barna

Bøkkerveien 2

0579 Oslo

Postadresse:

Redd Barna

Postboks 6902, St. Olavs plass

0130 Oslo

Telefon: 22 99 09 00

post@reddbarna.no

www.reddbarna.no

Org.nr.: 941 296 459

Redd Barna er medlem av
internasjonale Redd Barna
(Save the Children)

Internering av barn må forbys

Redd Barna mener at barn aldri skal interneres i forbindelse med utlendingskontroll, selv ikke for korte perioder.

FNs barnekomite har gjentatte ganger fremholdt at internering av et barn på grunn av barnets eller foreldrenes migrasjonsstatus utgjør et brudd på barnets rettigheter og er i strid med prinsippet om barnets beste,² og at internering av barn og familier i utlendingssaker derfor bør forbys ved lov og avskaffelsen sikres i politikk og praksis.³

FNs barnekomite og FNs komité for beskyttelse av rettighetene til alle migrasjonsarbeidere og medlemmer av deres familier har understreket at selv kortvarig internering av barn kan ha negative konsekvenser for barns fysiske og mentale helse og på deres utvikling, FNs spesialrapportør mot tortur har fremhevet at frihetsberøvelse av barn på grunnlag av barnets eller foreldrenes migrasjonsstatus kan utgjøre en grusom, umenneskelig eller nedverdiggende behandling.⁴

Redd Barna viser videre til at FNs barnekomité i sine avsluttende merknader til Norge fra 5. juni 2025 har uttrykt bekymring for at barn interneres i utlendingssaker og har anbefalt at staten forbyr internering av barn.⁵ Også i 2018 anbefalte komiteen at Norge «sikrer at barn ikke under noen omstendighet interneres på grunnlag av immigrasjonsstatus.»⁶

Tilrettelagt enhet for barnefamilier og enslige mindreårige

Redd Barnas hovedanbefaling er, som nevnt over, at barn ikke skal kunne interneres av innvandringsregulerende hensyn. Så lenge internering av barn likevel praktiseres, mener Redd Barna det er svært viktig å sikre at internering av barn skjer i tilrettelagte enheter for barnefamilier og enslige mindreårige, adskilt fra andre voksne. Vi viser til rapporten «Vi har ikke gjort noe galt» hvor det fremgår hvor uegnede og skremmende forholdene på den tidligere familieenheten på Trandum var for barn. I rapporten beskrives det blant annet:

«Barna beskrev at Trandum opplevdes som et fengsel. De forsto at de var frarøvet sin frihet. Barna hadde vanskeligheter med å forstå hvorfor de var på et slikt sted; et sted for kriminelle. Barna brukte ord som redd og skummelt for å beskrive hvordan de hadde det på Trandum. I forbindelse med beskrivelse av Trandum som et fengsel, viste barna til låste dører, gjerder med piggråder, vinduer som ikke kan åpnes, kameraovervåkning og at stedet driftes av politiet. Barn beskrev at de ble eksponert for andre internerte voksne i flere av fellesområdene på utlendingsinternatet, inkludert familieavdelingen og tilhørende uteområde. Barna beskrev at det var trangt og ikke noe fint på familieavdelingen.»⁷

² CMW/C/GC/4-CRC/C/GC/23, para.5, og FNs komité for barnets rettigheter, 2012, rapport fra dagen med generell diskusjon, pkt. 78. Se også FNs Basic Principles and Guidelines on Remedies and Procedures on the Right of Anyone Deprived of Their Liberty to Bring Proceedings Before a Court (A/HRC/30/37, annex), særlig 21, pkt. 46 og retningslinje 21.

³ CMW/C/GC/4-CRC/C/GC/23, para. 12

⁴ CMW/C/GC/4-CRC/C/GC/23, para 9.

⁵ CRC/C/NOR/CO/7

⁶ CRC/C/NOR/CO/5-6, para 32f.

⁷ NOAS og Redd Barna (2017) «Jeg har ikke gjort noe galt – barn og foreldres opplevelse av tvangsretur» side 93.

Disse beskrivelsene understreker behovet for barnevennlige enheter, fysisk adskilt fra fremmede voksne, og utformet med utgangspunkt i kunnskap om barns behov i slike situasjoner.

Redd Barna støtter derfor ikke formuleringen om at det kan gjøres unntak fra tilrettelagte enheter for barnefamilier og enslige mindreårige «når antallet utlendinger som skal returneres er uvanlig stort og plassering i tilrettelagt enhet ikke er praktisk mulig». Vi anbefaler at denne setningen fjernes.

Videre mener vi det er viktig å presisere hva som menes med *tilrettelagte enheter*, og at dette må utformes på bakgrunn av kunnskap om barns behov i slike situasjoner.

Rutinemessig innlåsing av barn

Departementet foreslår å lovfeste politiets adgang til å fastsette rutiner for innlåsing av utlendinger om natten og i kortere tidsrom i løpet av døgnet, jf. forslag til ny § 107 fjerde ledd i utlendingsloven. Det er imidlertid ikke foreslått særskilte regler for barn, og konsekvensene for barn er ikke drøftet i høringsnotatet.

I rapporten «Vi har ikke gjort noe galt» kommer det tydelig frem av barna og foreldrene opplever innlåsing på rommet som svært negativt. Barna vi intervjuet var internert på Trandum før instruksendringen, og var innelåst mellom kl. 21.00 og kl. 08.00. Barna beskrev innlåsing som noe skummelt, slem og ikke noe som var bra for dem. Ett av barna knyttet innlåsing direkte til hvorfor hun opplevde Trandum som et fengsel. Foreldre beskrev innlåsing som negativt. Foreldre fra to familier beskrev at barna fikk sterke negative reaksjoner da de ble innlåst, blant annet skriking, gråting og forsøk på å komme seg ut av cellen. En mor beskrev innlåsing som grusom og angstskapende.⁸

Selv om det fremgår av høringsnotatet at innlåsing ikke praktiseres ved familieenheten på Haraldvangen, mener Redd Barna at dette ikke er tilstrekkelig, og anbefaler at det bør fremgå tydelig av lovteksten at rutinemessig innlåsing ikke skal gjelde for barnefamilier og enslige mindreårige.

Undersøkelse av utlendingens person, herunder kroppsvisitasjon

Redd Barna er positiv til forslaget om å stille strengere rammer til hvordan undersøkelsene av utlendingens person, herunder kroppsvisitasjon kan gjennomføres, jf. ny § 3-4. Vi støtter at det forskriftsfestet at kroppsvisitasjon ikke kan foretas på rutinemessig grunnlag, at kroppsvisitasjonen skal foretas på et avskjermet område av en person av samme kjønn som den som undersøkes, og at det ikke er adgang til undersøkelse av kroppens hulrom.

Rapporten «Vi har ikke gjort noe galt» viser tydelig at kroppsvisitasjon av foreldre kan være en stor belastning også for barna. I rapporten står det blant annet:

«En annen mor opplevde at politiet forsøkte å fjerne barna hennes fra undersøkelsesrommet, men at barna nektet. Ett av barna hennes har autisme, og han begynte å skrike at politiet skulle la ham være i fred. De lot ham være, men barna bevitnet da kroppsvisitasjonen av mor. Moren beskrev at barna stod ved siden av

⁸ Ibid, side 70.

henne fordi de var redde. Hun måtte dytte barna vekk fra seg for å kunne kle av seg og gjennomføre kroppsvisitasjonen. Hun syntes kroppsvisitasjonen var en veldig vond og skambelagt opplevelse som hun aldri vil glemme: Jeg tar av meg t-skjorten. Jeg tror det holder, men det holder ikke. De ber meg ta av buksene mine. Jeg tar dem av. De ber meg ta av undertøyet mitt. Jeg synes det er skamfullt å skulle kle av meg foran fremmede. Og barna er der. Jeg tar av meg klærne, alt. Jeg er naken. Speilet er under meg, og hun ber meg åpne beina mine. De ser i speilet for å sjekke om jeg har noe inne i vaginaen. Hun forklarte videre at politiet ikke gjorde noe for å skjerme barna fra å bevitne kroppsvisitasjonen: De gjør ingenting for å sette noe foran barna slik at de ikke ser meg. De skjuler ingenting. Alt er åpent. Ingenting ble gjort for å skjerme barna.»⁹

Dette understreker viktigheten av å sikre god ivaretagelse av barn når en forelder skal kroppsvisiteres. Som det fremgår av rapporten, er det viktig både å skjerme barna fra selve undersøkelsen og samtidig sikre at de har mulighet for nærhet og kontakt med forelderen. Dette krever nøye tilrettelegging og vurdering av barnets behov i situasjonen.

Redd Barna støtter også departementets forslag om å forskriftsfeste at barn kun kan kroppsvisiteres dersom det er «strengt nødvendig». Samtidig mener vi at det må presiseres hva som ligger i vurderingen av «strengt nødvendig».

Bruk av maktmidler overfor barn, herunder sikkerhetscelle

Redd Barna mener overordnet at det ikke bør være adgang til å bruke makt overfor mindreårige.

Redd Barna er spesielt kritisk til at departementet foreslår å lov- og forskriftsfeste politiets adgang til å plassere barn i sikkerhetscelle, selv med vilkår om at det kun skal skje i «ekstraordinære tilfeller».

Etter FNs barnekonvensjon og Den europeiske menneskerettskonvensjonen (EMK) gjelder det en særlig høy terskel for bruk av makt overfor barn. FNs barnekomite har understreket at tvang eller makt kan kun benyttes dersom barnet står i umiddelbar fare for å skade seg selv eller andre, og kun når alle andre midler er prøvd. Komiteen har videre fastslått at disiplinærtiltak som er i strid med artikkel 37 i konvensjonen skal være strengt forbudt, herunder isolat eller enhver annen avstraffelse som kan sette det berørte barnets fysiske eller mentale helse eller barnets ve og vel i fare.¹⁰

Redd Barna mener det bør innføres et tydelig forbud mot bruk av sikkerhetscelle overfor barn i utlendingsloven § 107. Dersom et slikt forbud likevel ikke innføres, må det fremgå klart at tiltaket kun kan benyttes som en siste utvei for å forhindre vesentlig skade.

Vi viser for øvrig til at psykisk helsevernloven § 4-8 tredje ledd forbyr bruk av isolasjonstiltak og mekaniske tvangsmidler overfor pasienter under 16 år, og til at bruk av tvang og makt jf. helse og omsorgstjenesteloven § 9-5 er kun tillatt for å hindre eller begrense vesentlig skade.

⁹ NOAS og Redd Barna (2017) "Jeg har ikke gjort noe galt – barn og foreldres opplevelse av tvangsretur" side 66.

¹⁰ CRC/C/GC/24, para. 95

Med henvisning til det som er sagt om bruk av tvang og isolasjon overfor barn er Redd Barna også sterk kritiske til å forskriftsfeste en adgang til å utelukke mindreårige fra fellesskapet og plassere dem på særlig sikret avdeling. Etter Redd Barnas syn er ikke de sikkerhetsgarantier forskriftsutkastet angir nok til å veie opp for den betydelige skadeeffekten dette kan ha på barn.

Avslutningsvis, gjentar vi at Redd Barna overordnet mener at det ikke bør være adgang til internering og maktbruk overfor barn. Så lenge slik adgang likevel eksisterer, ønsker vi også å fremme at det bør stilles krav i regelverket om at alle som utøver eller fatter beslutning om maktbruk overfor mindreårige i forbindelse med internering skal ha særskilt opplæring i barnefaglig kompetanse, herunder barns rettigheter. Vi er kjent med den barnefaglige veilederen for PU og det er vår forståelse at ansatte i PU får opplæring i dag. Likevel mener vi at dette kravet bør forankres i lovverket, for å sikre at barnefaglig opplæringen er systematisk og obligatorisk.

Med vennlig hilsen

Redd Barna

Thale Skybak

seksjonsleder kunnskap og nasjonal politikk

Camilla Engeset

Spesialrådgiver barn på flukt

Brevet er elektronisk godkjent, derfor ingen signatur

